

OKRESNÍ ÚŘAD ČESKÉ BUDĚJOVICE

referát životního prostředí - oddělení ekologie krajiny - úsek ochrany přírody a krajiny

Mánesova 3
P.O. BOX 168
371 03 České Budějovice

Doporučeně!

Ministerstvo životního prostředí ČR
odbor ochrany horninového prostředí

Vršovická č. 65
P r a h a 10 - Vršovice
100 10

VÁŠ DOPIS ZNAČKY/ZE DNE

NAŠE ZNAČKA

VYŘIZUJE/LINKA

ČESKÉ BUDĚJOVICE

VĚC: -/-

1871/00-246-V/5-Heř

Heřmanský/348

18. 2. 2000

Žádost o odborné vyjádření - MPZCHÚ - PP „Orty“, č.r. 134/1396.

V souvislosti s projednáváním územního plánu obce Borek jsme zjistili, že v okrajové části maloplošného zvláště chráněného území, přírodní památky „Orty“ (k.ú. Hrdějovice, Hosin, Borek), je situován návrh koridoru železniční trati „ČD č. 220 Praha - IV. koridor“.

Tento úsek je navíc navržen jako dvoukolejný tunel, patrně s parametry vyhovujícími požadavkům rychlodráhy.

Dotčená přírodní památka není však záležitostí botanicou, ale kromě zimoviště několika druhů netopýrů je především historicky i technicky významným starým důlním dílem v kaolínových pískovcích až slepencích, a to z poloviny 19. až začátku 20. století. Část z poměrně rozsáhlého systému ručně ražených chodeb bez výdřevy, o šířce cca 2 - 3 m a výšce cca 2,5 - 4,5 m (i více), je suchá a velmi dobře zachovalá, část (cca 1/3 ?) je po uměle způsobeném průniku povrchové vody z cca zač. 60. let částečně až zcela zatopena vodou, přičemž právě tento průběh poddolovaného území ve východním až jihovýchodním směru není zcela přesně znám.

Přes stále převážně dobrý stav suchých chodeb je dílo pomístně i dnes ohrožováno případnými otřesy na půdním povrchu, apod. Proto se vážně obáváme nejen otřesů z výstavby navrženého tunelu, ale i z následného vlakového provozu.

Jedná se však o natolik speciální problematiku, že ji nejsme schopni komplexně posoudit a navrhnout konkrétní opatření, event. řešení (např. je-li možné odklonění trati, tak o kolik minimálně, apod.).

Obracíme se proto na Vás s žádostí o odborné posouzení (nebo jeho zprostředkování) celé problematiky, neboť se domníváme, že tato nadregionálně výjimečná lokalita a geologická zajímavost jižních Čech by měla zůstat zachována i do dalších let.

Příloha: kopie výřezu nÚP

Mgr. Josef Š í m a
vedoucí referátu ŽP OkÚ

OKRESNÍ ÚŘAD
REFERÁT ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
České Budějovice

TELEFON: 038/731 21 15
FAX: 038/525 27

BANKOVNÍ SPOJENÍ
KOMERČNÍ BANKA
ČESKÉ BUDĚJOVICE
č.ú. 1120-231/0100

IČO 070 301

Handwritten signature
MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

odbor geologie
 101 00 Praha 10, Vršovická 65
 tel. 6712 1111, fax. 736525

OKRESNÍ ÚŘAD ČESKÉ BUDĚJOVICE		Čís. dopr.
Došlo	16 -03- 2000	Zpracoval
Čís. j.: <i>Prv 5040/00</i>		Ukl. zn.
Přílohy:		<i>146</i>

V Praze dne 14. března 2000
 Č.j.: 637/630/00
 vyřizuje: Ing. Mentbergerová

Věc: žádost o odborné vyjádření – PP „Orty“

V návaznosti na Vaši žádost o odborné vyjádření k posouzení problematiky přírodní památky Orty, kde v okrajové části území je situován návrh koridoru železniční trati, Vám sdělujeme, že odborným posouzením této problematiky byl pověřen Český geologický ústav v Praze. O vyjádření jsme požádali také Geofond ČR a Územní odbor MŽP pro českobudějovickou oblast.

Po obdržení všech potřebných podkladů Vám zašleme svodné stanovisko.
 S pozdravem

MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
 100 10 PRAHA 10, Vršovická 65

Handwritten signature: M. Zdeněk Věnera
 Mgr. Zdeněk Věnera, Ph. D.
 ředitel odboru

Okresní úřad České Budějovice
 referát životního prostředí
 Mánesova 3
 371 03 České Budějovice

OKRESNÍ ÚŘAD ČESKÉ BUDĚJOVICE		Čís. dok.
Došlo	18-04-2000	Čís. j.
Čís. j.	4078/00	Uk. j.
Přílohy:	1	186

MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

odbor geologie

100 10 Praha 10, Vršovická 65

tel. 6712 1111, fax. 736525

V Praze dne 12. dubna 2000

Č.j.: 1136/630/00

vyřizuje: Ing. Mentbergerová

Věc: žádost o odborné vyjádření – PP „Orty“

V návaznosti na Vaši žádost o odborné vyjádření k posouzení problematiky přírodní památky Orty, kde v okrajové části území je situován návrh koridoru železniční trati, Vám v příloze zasíláme odborné stanovisko vypracované pracovníky Českého geologického ústavu v Praze.

Z přiloženého vyjádření je zřejmé, že by nemělo dojít k poškození přírodní památky výstavbou a budoucím provozem na plánované železniční trati. Je však upozorňováno na špatné zabezpečení tohoto unikátního starého důlního díla (dále SDD).

Obdobný názor k zabezpečení díla má i Územní odbor MŽP pro českobudějovickou oblast, jehož stanovisko k věci jsme obdrželi dne 10. 4. 2000. Vzhledem k tomu, že zabezpečení tohoto SDD bylo zajišťováno podle zákona č. 44/1988 Sb., můžete v duchu tohoto zákona zaslat našemu odboru oznámení o poškození SDD, doplněné pokud možno i fotodokumentací. Na základě tohoto oznámení může být následně zajištěno odpovídající řešení k opětovnému zabezpečení vstupu do podzemí.

Závěrem Vás na základě sdělení územního odboru upozorňujeme na skutečnost, že zmíněná trasa vedení IV. železničního koridoru je v návrhu ÚP Borek uvažována ve výhledovém období jako územní rezerva pro jednu z uvažovaných alternativ vedení trati, tj. konečné řešení se může pohybovat v horizontu několika let a trasa vedení trati může být zcela odlišná.

S pozdravem

MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
100 10 PRAHA 10, Vršovická 65

27

Mgr. Zdeněk Venera
Mgr. Zdeněk Venera, Ph. D.
ředitel odboru

Příloha

Okresní úřad České Budějovice
referát životního prostředí
Mánesova 3
371 03 České Budějovice

Př. Dadař - k ym... 134
Dehufi
Žilka

ČESKÝ GEOLOGICKÝ ÚSTAV

Klárov 3/131, P.O.B. 85, 118 21 Praha 1

Mgr. Zdeněk VENERA, Ph.D.
Ředitel Odboru Geologie MŽP ČR
Vršovická 65
101 00 PRAHA 10

Váš dopis značky/ze dne
637/630/00 – 1.3.2000

Naše značka
441/40/2000

Vyřizuje
RNDr.P.Lhotský

Místo/datum odeslání
Praha 14. března 2000

Věc:

Odborné posouzení problematiky Přírodní památky Orty v souvislosti s plánovanou výstavbou koridoru železniční trati „ČD č. 220 Praha - IV. koridor“

Český geologický ústav (ČGÚ) byl dopisem ředitele Odboru geologie MŽP ČR Mgr. Z. Venery, Ph.D. (č.j. 637/630/00 ze dne 1.3.2000) požádán o odborné posouzení lokality Přírodní památky Orty, které má sloužit jako podklad pro vypracování odpovědi MŽP ČR OkÚ v Českých Budějovicích.

Vymezení problematiky

Předmětná lokalita - maloplošné zvláště chráněné území Přírodní památky Orty (dále PP Orty) - se nachází u obce Borek u Českých Budějovic (k.ú. Hrdějovice, Hosín, Borek). V okrajové části PP Orty dochází ke střetu zájmů ochrany PP Orty s navrhovaným koridorem železniční trati ČD č.220 Praha - IV. koridor, který je v tomto úseku řešen jako dvoukolejný tunel. Za této situace je reálné nebezpečí, že výstavba a následný provoz v tomto tunelu by mohl negativně ovlivnit stav chráněné lokality.

Dotčená PP Orty byla vyhlášena především pro dobře zachovalý, téměř 3 km dlouhý štolový systém po těžbě málo kvalitního kaolinu z konce 19. a začátku 20. století, který je v současné době využíván jako zimoviště několika druhů netopýrů. Nejedná se tedy o objekt povrchový, ale podzemní - ve smyslu báňské legislativy o staré důlní dílo, jehož hranice jsou vymezeny na povrchu. Ražba byla prováděna ručně ve svrchnokříd-

č. j. 637/630/00

vých kaolinických pískovcích, důlní chodby mají gotický profil o šířce 2 – 3 m a výšce 2,5 - 4,5 m a nebylo je nutno pažit. Při ražbě byla ve stropu báňských děl ponechávána 1 – 2 m mocná ochranná vrstva slepenců s kompaktní polohou železitých pískovců (tzv. železinců), která tvořila nosnou vrstvu pod nadložními, 4 – 10 m mocnými jily a hlínami. Tyto příznivé geologické podmínky a zvolený štolový profil mají hlavní vliv na velmi dobrý stupeň zachovalosti velké části systému důlních chodeb. Přesto občas docházelo (hlavně při lokálních povodních - např. v roce 1961) k samovolnému uvolňování pískovcových bloků a k závalům chodeb. Již při průzkumu ložiska v roce 1962 byla část štolového systému nepřístupná. Vyhlášení této lokality za přírodní památku v roce 1991 bylo plně na místě, neboť se jedná o unikátně dochovaný podzemní systém, který v tomto regionu nemá obdoby.

Lokalita byla začátkem 60. let předmětem vyhledávacího průzkumu na kaolin - výsledek byl vzhledem k nízkému obsahu užitkové složky v kaolinických pískovcích hodnocen jako negativní. V příslušné závěrečné zprávě (Němeček, K.: Závěrečná zpráva Hosin, surovina: kaolin, 1962. - MS Geofond ČR. P 14 061) se nachází detailní mapová dokumentace rozfárání ložiska včetně předpokládaného průběhu štol v nepřístupné části ložiska. Z této dokumentace plyne, že štolový systém se nachází na menší ploše, než je vlastní území vyhlášené PP Orty na povrchu. Uvažovaný koridor ČD probíhá zhruba 150 m jv. od okraje štolového systému, takže **bezprostřední konflikt** (prorážka tunelu do štolového systému PP Orty) lze vyloučit - viz grafická příloha tohoto posudku. Lze tedy zvažovat vliv sekundárních dopadů souvisejících s realizací a provozem železničního koridoru.

Vzhledem k tomu, že k posouzení nebyla předána technická dokumentace ražby tunelu, lze se jen obtížně vyjádřit k rozsahu a stupni možného ovlivnění PP Orty výstavbou a provozem tunelu. Není známa ani hloubka, ve které se má tunel razit. Pochopitelně vyšší riziko přinese ražba s použitím trhavín, na druhou stranu v těchto měkkých horninách se nabízí použití razícího štitu, které by riziko vzniku otřesů a s tím související možné zavalování chodeb či vzniku nových propadlin v PP Orty značně minimalizovalo. Vlastní provoz tunelu (průjezdy vlakových souprav a s tím související vibrace) by vzhledem k vzdálenosti od PP Orty neměl představovat závažné riziko. Přestože rozsah PP Orty je na povrchu větší, než je skutečné rozfárání podzemí, lze vyhlášené hranice PP Orty zachovat v původní velikosti (tunel se na povrchu nikterak neprojeví).

Za největší slabinu PP Orty lze v současné době považovat nevyhovující zajištění této lokality, která z pohledu báňské legislativy představuje staré důlní dílo. To v dnešní době prakticky neexistuje a při terénní rekognoskaci dne 8.3.2000 byl štolový systém volně přístupný, s tabulkou „**VSTUP NA VLASTNÍ NEBEZPEČÍ**“ u vchodu. Nezvanými návštěvníky (a okolí vchodu svědčí o jejich častých návštěvách) tak dochází nejen k rušení zimujících netopýrů, ale roste i riziko nebezpečí úrazu.

Tato skutečnost je uvedena i v Plánu péče pro PP Orty (AOPK ČR České Budějovice, 1999): „Hlavním negativním vlivem na současný stav lokality je nezajištění vstupů do důlního díla. Díky možnosti volného vstupu dochází ke znečišťování odpadky, v zimních měsících k rušení netopýrů při hybernaci, k opakovanému poškozování zabezpečovacího zařízení. Vzniká také možnost ohrožení bezpečnosti osob vstupujících do prostoru dolu (úrazy, nehody)“.

Současný stav zajištění PP Orty nutno považovat za zcela neúnosný. Bez ohledu na projektovanou stavbu tunelu ČD nutno bezodkladně přikročit k řádnému zajištění vchodů takovým způsobem, aby byla umožněna hybernace netopýrů a zabráněno vstupu nepovolaných osob do podzemí.

Plánovaný koridor železniční trati ČD č.220 prochází cca 150 m jv. od okraje důlního díla, takže k jeho bezprostřednímu ohrožení nedojde. Za předpokladu, že bude zvolen vhodný způsob ražby (bez použití trhavin), nemělo by výstavbou tunelu a jeho následným provozem dojít k významnému ovlivnění PP Orty. Je však nutno zdůraznit, že bez detailní znalosti projektu této stavby nelze uvedenou problematiku objektivně zhodnotit a zaujmout jednoznačné stanovisko.

Český geologický ústav
odbor aplikované geologie - 1
Klárov 3/131, 118 21 Praha 1

Stanovisko vypracoval: dr. Pavel Lhotský, oblastní ložiskový geolog

Přílohy: Mapa rozsahu důlního systému na lokalitě Orty

líoha 1: Situační mapka 1:5000 s vyznačením poddolovaného území
v PP Orty a průběhu předpokládaného koridoru ČD

